

GHELDERODE, Michel de, pseudoniem en vanaf 12 juli 1930 patroniem van Ademar Martens (Elsene 3 april 1898 – Schaarbeek 1 april 1962).

Was de zoon van een Vlaamse klerk op het Rijksarchief te Brussel, waar hij middelbaar onderwijs volgde in het Frans tot en met het eerste trimester van de vierde klas der moderne humaniora. De Ghelderode was van 1923 tot 1944 beambte op het gemeentehuis te Schaarbeek. Hij werkte mee aan **Het Vlaamsche Volkstooneel** (VVT) dat tussen 1925 en 1932 zes van zijn stukken, waaronder *Barabbas* en *Pantagleize*, creëerde. Hij verwierf wereldfaam in 1949 naar aanleiding van de bewogen opvoeringen van *Fastes d'Enfer* in de Franse hoofdstad. Om sociale redenen door zijn ouders in het Frans opgevoed, trok De Ghelderode de aandacht van Het Vlaamsche Volkstooneel door de Vlaamse inspiratie van zijn werk en door zijn scherpe aanklacht tegen zijn vader die hem verfranst had. Opzienbarend was ook een interview in *De Tijdspiegel* (1925-1926) waarin hij de politieke autonomie van Vlaanderen en de vernederlandsing van de Gentse universiteit verdedigde en zijn bewondering uit-

sprak voor **August Borms**. Zijn houding tegenover de V.B. was evenwel steeds dubbelzinnig: hij was **flamingant** met de flaminganten, **franskiljon** met de franskiljons. De Ghelderode had weinig belangstelling voor de Vlaamse politieke en sociale realiteit. Vlaanderen was voor hem een dankbare inspiratiebron en een mythe waarin hij een toevlucht vond tegen de harde werkelijkheid van het dagelijkse leven. Bij de verkiezingen van 1936 bracht hij, als reactie tegen het officiële België en tegen het klerikalisme, zijn stem uit op het **Vlaamsch Nationaal Verbond**. Bij het begin van de Tweede Wereldoorlog koesterde hij enige sympathie voor de Duitse bezetter, in de hoop dat deze Vlaanderens politieke en culturele autonomie zou verwezenlijken en hiermee een einde zou stellen aan de vereenzaming van de Frans schrijvende Vlaming die hij was. Zijn medewerking aan Radio-Bruxelles, waarvoor hij van april 1941 tot juni 1943 wekelijks een folkloristische kroniek verzorgde, kostte hem na de oorlog tijdelijk zijn baan op het gemeentehuis te Schaarbeek. Hierdoor vermeerde hij vanaf de bevrijding angstvallig elk contact met de Vlaamse milieus en ging hij, vooral in zijn brieven, heftig tekeer tegen de "hatelijke flaminganten", die de Franse taal uit Vlaanderen wilden verbannen. In tegenstelling tot wat vaak beweerd wordt, heeft hij nooit in het Nederlands geschreven. Hij was in staat zich in het dialect van zijn moeder uit te drukken, maar zijn onuitgegeven vertalingen uit het Nederlands bevestigen dat hij van deze taal slechts een passieve en zeer beperkte kennis bezat.

WERKEN: *L'Histoire comique de Keizer Karel*, 1922; – *Choses et Gens de chez nous*, 2 dln, 1943; – *La Flandre est un songe*, 1953; – *Les entretiens d'Ostende*, 1956; – *Théâtre*, 5 dln, 1950-1957; – *Correspondance*. Edition établie, présentée et annotée par R. Beyen, 1991.

LITERATUUR: R. Beyen, *Michel de Ghelderode ou la hantise du masque. Essai de biographie critique*, 1971; – id., 'Michel de Ghelderode en Vlaanderen', in *Kreatief* (oktober 1982), p. 122-142 (vertaling van het hoofdstuk 'Ghelderode et la Flandre' uit *Michel de Ghelderode ou la hantise du masque*; – *Bibliographie de Michel de Ghelderode*, 1987.

ROLAND BEYEN*